

Rodiče

jakýsi soubor orál-hist.rtf z Hejdánkova disku

Původ: oba rodiče přišli do Prahy z venkova (otec Ladislav se narodil *1887 v Kolečově – Goleschau, v jediné české rodině v jinak německé vesnici; děd František byl zarytý Čech, nepromluvil jediného slova německy, komunikaci ve vesnici i mimo zajišťovala babička, která pocházela ze smíšené rodiny, vládla oběma jazyky a mezi předky měla i německé židy). Soužití Němců i Čechů v německých oblastech zejména na venkově a v malých městech bylo ještě na počátku 90. let takřka idylické (když děd, střídavě samostatný krejčí a externí zaměstnanec nějaké větší firmy, když bylo víc práce, neměl co dělat, dávali mu dva větší sedláci a také katolický kněz něco opravit nebo předělat, i když to museli dojednávat přes jeho ženu).

Otec měl o 10 let staršího bratra Václava (*1877) a o 3 roky starší sestru Antonii (*1884). Žádné z dětí pro chudobu rodiny nemohlo po německé základní škole jít někam dál na školu; jenom můj otec absolvoval nějaký dvouletý obchodní kurz, protože mu starší bratr, který už vydělával, zaplatil školné. Problémy ovšem byly se zaměstnáním: děti uměly sice dobře německy, ale německé firmy je jako Čechy nechťely (to už napětí začalo mezitím vzrůstat); české firmy je nechťely, protože neměli české školy a neovládali pravopis. A tak oba bratři postupně prošli několika zaměstnáními u židovských firem, kterým vyhovovala jejich dvojazyčnost; na nedostatky českého pravopisu nekladli – jako němečtí židé – tak velký důraz. (Otec někdy vzpomínal na své začátky, když musel česky odpovídat na objednávky, jak toporně překládal z němčiny „litujeme vašemu přání nevyhověti moci“ apod.) Časem získal strýc jisté postavení v píseckém dělnickém „konzumu“, nakonec se stal vedoucím. Když musel narukovat, předal vedení mladšímu bratru, mému otci, který tak v Písku pracoval až do konce války a podporoval bratrovu rodinu. Otec se po nějakém čase odstěhoval do Prahy a byl přijat jako účetní do Svazu nemocenských pokladen, kde měli silné pozice sociální demokraté (oba bratři byli členy soc. dem. strany); tam zůstal až do svého odchodu (po malé mozkové příhodě a úraze) do invalidního důchodu (1941 nebo 42).

Matka se narodila (*1901) jako nejmladší dítě (po dvou bratrech) rovněž na malé vesnici v Polabí (Kanín u Libice nad Cidlinou). Otec, který tam koupil silně zadluženou hospodu, dva roky po jejím narození zemřel a nechal ženu s třemi dětmi a s dluhy v dost svízelném postavení. Vdova se rozhodla pokračovat, zapřáhla své děti do práce a začala dluhy pomalu splácet (matka např. vzpomínala, že po absolvování základní školy v Libici jezdila do měšťanky každý den na kole do Poděbrad, a na zpáteční cestě vozila zboží do malého koloniálu, přidruženého k hospodě). Situace se vylepšila až těsně před válkou a na počátku války, kdy se babička konečně zbavila všech dluhů. Oba její synové však museli na frontu, starší (Josef) byl těžce raněn a brzo po návratu domů zamřel. Mladší (Václav) vystudoval hospodářskou školu a pracoval v zemědělství (většinou jako správce nějakého velkostatku; rodina se pak velmi často musela stěhovat, protože býval najímán jen na sezónu, aby se ušetřilo). Matka zůstala po sňatku (1925) trvale v domácnosti; rodiče zaplatili dost vysoké odstupné dřívějšímu nájemci dost malého bytu v Bělehradské ulici a přestěhovali se tam. Po mém narození s námi bydlela její matka (má babička), později, když strýc ztratil postavení a vůbec místo v Písku (konzumu se zmocnili komunisté) a do penze mu ještě chybělo několik let, nastoupil místo vážného v Praze a bydlel u nás (babička byla na venkově, za války pak většinou u své sestry v Chvalovicích). Když jsem chodil do třetí třídy obecné školy (na náměstí Míru v Praze 12 – tehdy), přestěhovali jsme se do bytu v Chodské ulici, když zemřel můj kmotr (rada Chlupáč) a jeho žena šla k příbuzným; ten nový byt měl o jednu místnost víc a měl předsíň). Babička mi po několika letech koupila nábytek do menšího pokoje a později i pianino; to už jsem chodil do reálného gymnázia ve Slovenské ulici, vlastně to bylo z Chodské jen za rohem.

Když jsem byl malý, nebyly v naší rodině prakticky žádné knihy. Všechno se kupovalo až pro mne, časem jsem si kupoval knihy za peníze, které jsem si vydělal kondicemi; když otec uznal, že kniha je hodnotná a potřebná, dodatečně mi vydané peníze uhradil. Otec uměl trochu hrát na housle a mne k tomu také vedl; první můj učitel nebyl dobrý, druhý byl už profesionálnější, ale byl moc starý, až třetí byl skutečně dobrý. Ale to už bylo trochu pozdě, nesměl jsem téměř celý rok hrát nic jiného než Ševčíka, neuměl jsem správně držet ani housle ani smyčec, můj profesor doporučoval koupit lepších, případně mistrovských houslí, ale rodiče mne nechali hrát na běžné tovární. Ve srovnání se

spolužáky jsem patřil k těm chudším; nedostal jsem ani koloběžku, ani později kolo, lyže jsme dostal po sestřenici, ale krátké atd. Ale díky babičce jsem měl vlastní pokoj, začal jsem si pořizovat knihy a knihovnu (jen z prken), a poměrně pozdě jsem se začal učit hrát i na klavír (piano). Ve světě kolem sebe jsem se začal orientovat až ve škole, vlastně až na střední škole, jednak díky několika dobrým profesorům (ne všichni byli dobří) a také díky vznikajícímu přátelství s některými žáky s lepším domácím kulturním zázemím. Ve škole jsem se nikdy nespokojoval s tím, co nám říkali kantoři a co bylo v učebnicích, ale vždycky jsem hledal další zdroje – ovšem jen v oborech, které mne zaujaly. Byla to zprvu z přírodopisu botanika, později chemie, hlavně fyzikální chemie, zaujaly mne teorie složení atomů, ale také matematika, která mi připadala zprvu jako nezbytná pomůcka, ale pak mne stále víc přitahovaly její vlastní, vnitřní problémy. A vedle toho mne velmi přitahovaly některé problémy filosofické, zejména však logické. A nakonec jsem se rozhodl, že se orientuji na matematickou (symbolickou) logiku, jako člen Jednoty matematiků a fyziků jsem si mohl už koncem sexty a na počátku septimy půjčovat ze spolkové knihovny v Žitné ulici, zejména pak Principia mathematica. A z univerzity jsem si vypůjčil řadu knížek Russelových a Whiteheadových. Chtěl jsem paralelně studovat na přírodovědecké i filosofické fakultě, ale pak to dopadlo všechno trochu jinak – únorový puč, vyhazovy profesorů i studentů, likvidace celých oborů – a má encefalitida do toho. Téměř na dva roky jsem musel přerušit studium – a tím jsem se ovšem zároveň možná vyhnul největším střetům a také vyhazovu (dvakrát svazáci navrhovali mé dodatečné vyloučení, když jsem – prý „omylem“ – prošel při prvních prověrkách, ale tenkrát to po dvakrát shodili pod stůl komunističtí profesoři Ludvík Svoboda a Ladislav Rieger – později mi to prozradil doc. Frinta, s kterým jsem se dlouhá leta ještě z doba války znal z vinohradského sboru ČCE – půjčoval jsem si u něho knihy z tzv. Husova muzea atd.) Nakonec jsem dostal tu možnost dostudovat; doktorskou práci jsem psal pro prof. J.B.Kozáka, byla na jeho návrh uznána a dostal jsem titul PhDr. A tím ovšem všechno skončilo, protože posudky, které za mnou byly posílány na všechna místa, kde jsem se ucházel o práci, byly špatné – psali je právě svazáci. A tak jsem až do nástupu vojenské služby dělal jen pomocné práce ve Stavobetu v Jinonicích, kde se stavěla řada větších i menších budov pro policii: dělal jsem přidavače, kopáče a betonáře. A vydělával jsem vlastně docela slušné peníze; bylo to důležité, protože přišla právě v té době měnová reforma, kdy přišli definitivně o své úspory jak moji rodiče, tak i babička (které zůstala i bez penze).